

Wat is online seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Uit het onderzoek '[Seks onder je 25e](#)' uit 2023 van Rutgers en Soa Aids Nederland blijkt dat online seksueel gedrag, zoals het sturen van intieme beelden naar elkaar (sexting), bij het leven van veel jongeren hoort. Dat is meestal heel leuk en spannend en voor veel jongeren een normale manier van flirten. Maar het kan ook anders uitpakken. Uit hetzelfde onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat 1 op de 100 jongeren heeft meegemaakt dat hun intieme beelden ongewild zijn doorgestuurd naar iemand anders.

Er zijn twee vormen van online seksueel grensoverschrijdend gedrag:

- Ongewenste sexting – Het online verspreiden van seksueel getint materiaal (ook gemanipuleerde beelden) zonder toestemming van de afgebeelde persoon.
- Online shaming – Het ongevraagd delen van iemands (naakt)beelden, bewerkt of niet, soms in combinatie met persoonsinformatie om te pesten of diens reputatie te schaden.

Nog een stap verder gaat online seksueel misbruik:

- Sextortion – Het chanteren (afpersen) van een persoon met het openbaar maken en verspreiden van seksueel getint beeldmateriaal.
- Sexchatting – Volwassenen die seksueel getinte berichten sturen naar iemand die jonger is dan 16 jaar.
- Online grooming – Het proces van online verleiden door een volwassene die contact legt met iemand die jonger is dan 16 jaar, met als doel deze persoon (online) seksueel te misbruiken.

Op de website van het [Nederlands Jeugdinstituut](#) staat verder nog informatie over:

- Wanneer is er sprake van online seksueel grensoverschrijdend gedrag?
- Waarom vertonen jongeren online seksueel grensoverschrijdend gedrag?
- Wat zijn de gevolgen van online seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Wat kan een school doen tegen online seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Voorkomen is altijd beter dan genezen. Door beleid op te stellen dat seksuele integriteit onder leerlingen/studenten en medewerkers bevordert, is het mogelijk om het aantal incidenten te beperken. In deze wegwijzer staan verwijzingen naar documenten (onder andere van Stichting School & Veiligheid) om aan dit beleid te werken. Daarnaast staat in deze wegwijzer een overzicht van hulpmiddelen om samen met leerlingen of studenten preventief te werken aan online grensoverschrijdend gedrag. Ook staan er trainingen in voor docenten om zich bij te scholen over (on)gewenste online seksualiteit en informatie over hoe ouders betrokken kunnen worden bij dit onderwerp.

Waarom is het belangrijk om te werken aan dit thema?

Online seksueel gedrag hoort bij het leven van veel jongeren. Het kan prettig en fijn zijn als het in vertrouwen gebeurt en met respect voor elkaar. Het is belangrijk om kinderen en jongeren hierover te informeren of in te begeleiden. Online seksueel grensoverschrijdend gedrag kan namelijk grote schade aanrichten bij alle betrokkenen.

Scholen hebben bovendien een wettelijke verplichting om te zorgen voor een veilige leeromgeving voor hun leerlingen en studenten. Investeren in protocollen bij incidenten of in preventie is daarom belangrijk om aan die verplichting te voldoen. Het vergroten van het welzijn van (lhbtq+) leerlingen en studenten helpt daarnaast ook tegen verzuim en uitval, wat voor alle betrokkenen tot nog meer schade en kosten leidt.

Voor wie is de wegwijzer?

De wegwijzer is hoofdzakelijk opgesteld voor onderwijsprofessionals in het primair, voortgezet, gespecialiseerd en middelbaar beroepsonderwijs. De wegwijzer biedt

(onderwijs)professionals die met groepen jongeren werken een overzicht van stappen die zij kunnen nemen als ongewenste sexting of een andere vorm van online seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden. Uiteindelijk zal elke professional die direct met kinderen en jongeren werkt of voor een organisatie werkt waar kinderen en jongeren samenkomen iets uit de wegwijzer kunnen halen. Naast scholen kunnen dat bijvoorbeeld ook sportclubs, buurthuizen of wijkcentra zijn.

Hoe is deze wegwijzer tot stand gekomen?

De wegwijzer is gemaakt door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Zij werkten hiervoor samen met de volgende expertorganisaties: Rutgers, Soa Aids Nederland, Offlimits, Fonds Slachtofferhulp, Stichting School & Veiligheid, Emancipator, Halt en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Hoe weet ik of de hulpmiddelen in de wegwijzer effectief zijn?

In deze wegwijzer vind je verschillende soorten hulpmiddelen. Bij het inzetten van een hulpmiddel is het altijd goed om na te denken over de effectiviteit. Betrek hierbij ook inzichten uit de wetenschap en praktijk. Deze wegwijzer velt daar geen oordeel over, maar maakt wel inzichtelijk in hoe een hulpmiddel tot stand is gekomen en of er onderzoek is gedaan naar de effectiviteit:

- **Onderbouwing** – Een hulpmiddel heeft een erkenningstraject doorlopen van bijvoorbeeld het RIVM of het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. Bij de ontwikkeling zijn inzichten uit wetenschap en praktijk toegepast.
- **Ontwikkeling** – Een hulpmiddel is (door)ontwikkeld door of met een expertorganisatie (op basis van wetenschappelijk onderzoek).
- **Ervaring** – Een hulpmiddel is (door)ontwikkeld op basis van eigen ervaringen met het thema (waaronder slachtoffers van online seksueel grensoverschrijdend gedrag) en/of ervaringen van gebruikers van het hulpmiddel.